

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/23140,Kopalnie-i-Zaklady-Przetworstwa-Siarki-Siarkopol-im-Marcelego-Nowotki-w-Tarnobrz.html>
19.05.2024, 09:58

Kopalnie i Zakłady Przetwórstwa Siarki Siarkopol im. Marcelego Nowotki w Tarnobrzegu

Hasło wydrukowane w **Tom IV**

Kopalnie i Zakłady Przetwórstwa Siarki Siarkopol im. Marcelego Nowotki w Tarnobrzegu, firma zajmująca się wydobywaniem i przetwórstwem siarki, powstała 1954. Siarkę wydobywano w kopalniach odkrywkowych w Piasecznie (1958–1971), Machowie (1970–1992), kopalni otworowej w Jeziórku (1967–2001) oraz doświadczalnej kopalni otworowej Machów II (1985–1993). W I. 80 KiZPS Siarkopol składał się z kopalń oraz zakładów produkujących siarkę, nawozy, kwas siarkowy, związki fluorowe, ziemię bielącą oraz kilku zakładów świadczących usługi okołoprodukcyjne. 1980 w Siarkopolu zatrudnionych było ok. 11 tys. osób, z czego ok. 9 tys. bezpośrednio przy wydobywaniu i produkcji (w tym czasie co czwarty pracownik należał do PZPR). Usługi dla KiZPS świadczyło kilka firm podwykonawczych, zatrudniających w poł. lat 80. ok. 1200 pracowników. W I. 70. i 80 jedno z największych przedsiębiorstw tej branży na świecie.

VII 1978 kilkugodzinny protest o podłożu ekonomicznym pracowników fizycznych w kopalni w Machowie. VII 1980 protest załogi z zakładów mechanicznych i warsztatów remontowych, zakończony po uzyskaniu podwyżek. 3–11 IX 1980 strajk w kopalni siarki w Machowie (Komitet Strajkowy: Jan Tatko – przew., Piotr Drozdowski, Waldemar Jaworski, Jerzy Myśliński, Kazimierz Morka, Lech Stefański), zakończony porozumieniem z dyrekcją i stroną rządową. Równoległe 4–11 IX 1980 w kopalni siarki w Jeziórku (KS: Mieczysław Nieradka – przew., Tadeusz Adamczyk – wiceprzew., Jerzy Bogdański, Stanisław Kozdra, Zofia Maślach, Józef Kobylarz, Roman Kochalewicz), zakończony porozumieniem. Strajkujących wspomagał m.in. lokalny PAX (Edward

Antończyk). W czasie protestów robotnicy przedstawili ponad 1000 postulatów (ok. 73 proc. dot. Siarkopolu). 29 IX 1980 spotkanie przedstawicieli obu komitetów strajkowych i powołanie Międzyzakładowego Komitetu Założycielskiego NSZZ „S” w KiZPS Siarkopol w składzie: Marian Antończyk, Józef Kuciel, M. Nieradka, Zbigniew Satara, Jan Świercz, J. Tatko. Wkrótce skład MKZ powiększono o przedstawicieli innych załóg i ukonstytuowano Prezydium MKZ: M. Nieradka (przew.), M. Antończyk, J. Kuciel, Kazimierz Pietruszyński, Zbigniew Podkościelny, Z. Satara, J. Świercz, J. Tatko, Stanisław Żwiruk. 30 IX 1980 porozumienie MKZ z dyrekcją KiZPS, legalizacja działalności związku w zakładzie. MKZ „S” w Siarkopolu zgłosił akces do MKZ w Stalowej Woli, a X 1980 jego przedstawiciele (m.in. M. Nieradka i J. Tatko) dostarczyli dokumenty rejestracyjne związku do Gdańska. Od 28 X 1980 do 13 XII 1981 wydawano zakładową gazetę związkową „Solidarność Tarnobrzaska. Biuletyn Informacyjny NSZZ »Solidarność« KiZPS w Tarnobrzegu”. 14 XII 1980 w sali Wojewódzkiego Domu Kultury w Tarnobrzegu Walne Zebranie Delegatów NSZZ „S” KiZPS w Siarkopolu z udziałem 304 delegatów, wyłoniono Komisję Przedsiębiorstwa NSZZ „S”. W prezydium: M. Nieradka - przew., M. Antończyk - zastępca przew. (VII 1981 zastąpi go Stanisław Kijanka), Z. Satara - zastępca przew., Alicja Zych - sekretarz, oraz S. Kozdra, Kazimierz Pawlik, J. Świercz, J. Tatko, S. Żwiruk. XII 1980 do „S” należało ok. 10 tys. pracowników Siarkopolu (ok. 90 proc. wszystkich zatrudnionych). Udział pracowników w ogólnopolskich akcjach protestacyjnych „S”: 14 I 1981 strajk na znak solidarności z rolnikami protestującymi w Ustrzykach Dolnych i Rzeszowie; 27 III 1981 udział w strajku ostrzegawczym w zw. z tzw. kryzysem bydgoskim. Komisja Przedsiębiorstwa NSZZ „S” w KiZPS Siarkopol udzielała wsparcia organizacyjnego 50 zakładom z Tarnobrzega i okolicy. III 1981 część z nich utworzyła tzw. Federację Tarnobrzeską, konkurencyjną wobec władz regionalnych „S” w Stalowej Woli. Decyzją załogi delegatami na I WZD Regionu zostali: M. Antończyk, M. Nieradka, J. Tatko, A. Zych, Zdzisław Południak, S. Kozdra, Antoni Mazgaj, Leszek Wiatr, K. Pawlik, S. Żwiruk, Drozdóń, Zbigniew Gil, Marek Skórski, Jan Wójcik. 25-26 IV 1981 opuścili salę obrad WZD w Stalowej Woli, nast. zaskarżyli legalność

wyboru władz Regionu Ziemia Sandomierska. Krajowa Komisja Wyborcza „S” uznała warunkowo ważność wyborów. Żaden z przedstawicieli Siarkopolu nie znalazł się jednak w ZR. X 1981 w zw. z pogarszającą się sytuacją aprowizacyjną poparcie strajku generalnego w województwie przez pracowników Siarkopolu. 15 X 1981 KP NSZZ „S” ogłosiła pogotowie strajkowe, 19 X 1981 strajk ostrzegawczy, 23 X–3 XI 1981 udział Siarkopolu w strajku generalnym w województwie. Po 13 XII 1981, po wprowadzeniu stanu wojennego internowanie liderów „S” (m.in. M. Antończyk, J. Kuciel, M. Nieradka, K. Pawlik, J. Świercz, Z. Satara, J. Tatko, A. Zych). Na wieść o stanie wojennym Krzysztof Wianecki i Stanisław Zipser wykonali i rozprowadzili w kopalni siarki w Machowie plakaty-ulotki informujące o masowych aresztowaniach działaczy „S”, wzywające do oporu. Obaj aresztowani i 5 I 1982 skazani przez Sąd Warszawskiego Okręgu Wojskowego na sesji wyjazdowej w Rzeszowie na karę 3 lat pozbawienia wolności. 13 V 1982 w Zakładach Mechanicznych Siarkopolu prace przerwało 28 osób, 12 z nich zwolniono (Andrzeja Bałdygę, Jana Barana, Wacława Białeckiego, Romana Bielskiego, Franciszka Czachora, Jana Czernicha, Mieczysława Dziedziewicza, Edmunda Myszkę, Bogdana Rusinka, Kazimierza Rzepeckiego, Józefa Surowca, Edwarda Zycha). 1982–1988 opozycyjna działalność w Siarkopolu zamarła. I 1989 powołanie Komitetu Organizacyjnego „S” w Siarkopolu (przew. S. Kijanka). 1989–1991 przew. Komisji Zakładowej „S” w KiZPS K. Pawlik. W XI 1989 przew. ZR „S” Ziemia Sandomierska został pracownik Siarkopolu inż. Eugeniusz Kielek (do 1991). W I. 90. w wyniku znacznego spadku cen siarki na rynkach światowych Siarkopol przeżywał kryzys. 1992 zaprzestanie wydobywania siarki w kopalni odkrywkowej w Machowie, 1993 w doświadczalnej kopalni otworowej w Machowie, 2001 w kopalni otworowej w Jeziórku. Po licznych restrukturyzacjach z Siarkopolu wyodrębniono pięć głównych podmiotów: KiZPS Siarkopol w Tarnobrzegu (w likwidacji), Zakłady Chemiczne Siarkopol Sp. z o.o. tamże (producent nawozów i siarki konfekcjonowanej), Zakład Mechaniczny Siarkopol Sp. z o.o. tamże (producent urządzeń chemicznych i energetycznych, usługi spawalnicze, obróbka metali, diagnostyka samochodowa), Zakład Obrotu Towarowego

Siarkopol Sp. z o.o. także (handel nawozami, usługi transportowe, magazynowanie) oraz Kopalnia Siarki Machów SA (w likwidacji) także. W 2009 w wyniku rewitalizacji wyrobiska po kopalni odkrywkowej siarki w Machowie powstał zbiornik wodny o powierzchni 500 hektarów Jezioro Machowskie/Zalew Machowski/Jezioro Tarnobrzeskie.

Marcin Bukala

[Grzybów](#), [Machów](#), [Region Ziemia Sandomierska](#), [Tarnobrzeg](#)

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

[Zgłoś błąd](#)